

Reservation mot beslut att avslå motion om hantering av brister i Knivstas avloppsrening

På Samhällsutvecklingsnämndens möte den 11 november 2024 beslutades att avslå motion 2024:07 från Miljöpartiet om hantering av brister i nuvarande avloppsrening.

Av tjänsteutlåtandet framgår att motivet till avslag är att Roslagsvatten uppger att de hanterar rening av avloppsvatten enligt gällande tillstånd. Även med den planerade tillväxten av nyanslutningar till VA-verket är bedömningen att man klarar villkoren. Vidare framförs i tjänsteutlåtandet att det inte finns behov att ta fram tekniska lösningar eller utreda mobila lösningar för reningen av biologiskt material (BOD) eller andra specifika föroreningar innan anslutningen till Käppalaverket är klar. Någon närmare förklaring till denna slutsats ges inte i tjänsteutlåtandet. BOD är dock inte ett mått på nedbrytningen av mer stabila ämnen, såsom läkemedelsrester och andra miljöföroreningar, som vi vet passerar reningsverket opåverkad.

De villkor som Länsstyrelsen beslutar om gäller oftast utsläpp av fosfor, kväve och syreförbrukande ämnen (BOD). Det betyder inte att det är tillåtet att släppa ut andra skadliga ämnen. Även de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken ska följas. Det är verksamhetsutövaren (vattenbolaget) som ska visa att hänsynsreglerna följs. Syftet är att förebygga negativa effekter och öka hänsynen till miljön. Grundkravet är att använda bästa möjliga teknik för att åstadkomma detta. Detta framgår bland annat av den vägledning¹ som Naturvårdsverket och Svenskt Vatten gemensamt har publicerat kring villkor och krav för utsläpp från avloppsreningsverk. I tjänsteutlåtandet till beslutet saknas en redogörelse för hur man har beaktat dessa bestämmelser i miljöbalken. Det räcker inte med att skriva "att det inte finns behov av att ta fram tekniska lösningar ...". Det är verksamhetsutövaren som ska visa att hänsynsreglerna följs, så kallad omvänd bevisbörda. Det krävs att man **övertygande** kan visa att miljönyttan är för liten jämfört med kostnaderna för att komma till slutsatsen att "bästa möjliga teknik" inte behöver införas. Kan verksamhetsutövaren inte visa det så gäller grundkravet att använda bästa möjliga teknik som skyddsåtgärd (text från Naturvårdsverkets vägledning).

Genom de försök med läkemedelsrening som genomfördes vid Knivsta reningsverk under 2016 finns idag ett gediget underlag för att kunna konstatera att Knivsta reningsverk släpper ut rester av läkemedel i recipienten Knivstaån. Att det sker behöver vi alltså inte tvivla över. 120 substanser studerades i försöken. Reduktionen med hjälp av ozoneringsteknik uppgick i genomsnitt till 77 % och bedömdes som en mycket god effekt. Även ekotoxikologiska

¹ Villkor och krav för utsläpp från Avloppsreningsverk – vägledning. Naturvårdsverket och Svenskt Vatten 2013-04-23.

effekter på organismer i vattenmiljön studerades. Projektet har medfört en unik möjlighet att beskriva recipienten Knivstaåns ekologiska status både före och efter införande av den avancerade reningen.

Det som ytterligare talar för att vi nu bör utreda möjligheten att använda "bästa möjliga teknik" för att begränsa dessa utsläpp är vissa sakförhållanden som gör situationen i Knivsta särskilt ansträngd och speciell. Det handlar dels om

- Den låga utspädningen som sker i Knivstaån under sommarsäsongen på grund av det låga vattenflödet. Enligt uppgift kommer hela 95 % av vattnet nedströms ån från reningsverket. En låg utspädning leder till en hög koncentration av miljöföroreningar vilket ökar risken skador på fisk och andra vattenlevande organismer.
- Den speciella demografin i Knivsta med en relativt låg genomsnittsålder innebär förmodligen en förhållandevis hög förbrukning av östrogena ämnen, såsom p-piller, vilket också ökar behovet av en effektiv rening.
- Det finns fortfarande kvar utrustning och byggnader för fullskalig ozonering vid reningsverket, vilket kan underlätta etablering av bästa möjliga reningsteknik och därmed begränsa investeringskostnaderna vid en upprustning.

Sammanfattningsvis reserverar jag mig mot beslutet att avslå motion 2024:07 eftersom beslutet vilar på felaktiga grunder. Jag ifrågasätter inte att Roslagsvatten kan hantera rening av avloppsvatten enligt gällande tillstånd för Knivstas centrala reningsverk. Men skyldigheterna för en miljöfarlig verksamhet kan sträcka sig längre än vad som beslutas i Länsstyrelsens tillståndsvillkor. Enligt de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. Miljöbalken ska man även undersöka om "bästa möjliga teknik" kan förebygga negativa effekter och öka hänsynen till miljön. Såvitt jag kan bedöma har detta inte gjorts av Roslagsvatten AB. Knivsta har flera speciella omständigheter som talar för att man bör utreda möjligheten att återuppta en avancerad rening. Det gäller särskilt när det kommer till utsläpp av läkemedelsrester och andra miljöföroreningar som vi redan vet passerar reningsverket opåverkade. I tjänsteutlåtandet finns inget underlag som **övertygande** visar att miljönyttan är för liten jämfört med kostnaderna för att införa den tekniken. Därmed kan nämnden inte bedöma om denna grundläggande skyldighet i balken har uppfyllts eller inte. Knivsta kommun har ett ansvar att se till att våra vattendrag och omgivande miljö skyddas. Det ansvaret kan vi inte frånhända oss.

Peter Bergkvist, Miljöpartiet de Gröna